

I 1995 blev landsretten, på kommissionens initiativ, *delt i en retssagsafdeling og en vejledningsafdeling*. Formålet med opdelingen var dels at modvirke de betæneligheder, som kan være forbundet med, at appelbehandlingen sker ved den samme instans, som forestår vejledningen, dels at styrke vejledningen og uddannelsen af kredsretternes personale.

Der er iværksat en lang række tiltag med det formål at styrke den faglige kunnen hos såvel kredsdommere som sekretærer, bl.a. i form af hyppigere besøgsrejser, kurser og skriftlig vejledning. Som et særligt tiltag har man endvidere gennemført et forsøg vedrørende uddannelse af kredsdommerne.

4.1.3. Den gældende retsplejeordning

Udover kredsretterne består den nugældende grønlandske retsplejeordning af appelinstanserne Grønlands Landsret og de danske domstole Østre Landsret og Højesteret.

Hovedparten af alle sager behandles som nævnt af kredsretterne i 1. instans. Dette gælder både for civile sager og kriminalsager. Visse sager er dog ifølge lovgivningen henlagt til Grønlands Landsret som 1. instans. Landstinget kan endvidere fastsætte sådanne regler for så vidt angår sagsområder, der hører under hjemmestyret. Derudover er der mulighed for, at landsdommeren kan lade Grønlands Landsret overtage en sag til behandling i 1. instans, hvis juridisk eller anden særlig indsigt skønnes at være af betydning ved sagens afgørelse.

En sag, som er afgjort af kredsretten, kan frit appelleres til Grønlands Landsret. En sag, som er afgjort af Grønlands Landsret i 1. instans, kan frit appelleres til Østre Landsret. Højesteret fungerer som 3. instans for afgørelser, der er truffet af Grønlands Landsret som 2. instans, og for afgørelser, der er truffet af Østre Landsret. Appel til Højesteret kræver tilladelse fra Procesbevillingsnævnet i Danmark.

Kredsretterne dækker hver en retskreds, som svarer til kommunalinddelingen. I hver retskreds ligger en by, hvor kredsretten har fast sæde, og en eller flere bygder, hvor kredsretten sættes i forbindelse med de tjenesterejser, som foretages med jævne mellemrum.

Hver kredsret har en *kredsdommer*. I Nuuk er der dog 2 kredsdommere, og kredsdommeren i henholdsvis Aasiaat (Egedesminde) og Paamiut (Frederikshåb) er tillige udnævnt som kredsdommer for henholdsvis Kangaatsiaq og Ivittuut. De 18 retskredse er bemandet med 17 kredsdommere i alt. Alle sager ved kredsretten behandles af kredsdommeren som retsformand og to domsmænd.

Kredsdommerne beskikkes af landsdommeren ved Grønlands Landsret for 4 år ad gangen med mulighed for genbeskikkelse. *Domsmandene* vælges efter indstilling fra landsdommeren af kommunalbestyrelsen. Valget gælder tilsvarende for fire år ad gangen med mulighed for genvalg.

Hvervet som kredsdommer eller domsmand er et borgerligt ombud, som således ikke indebærer en egentlig ansættelse i retsvæsenet. Kredsdommerne og domsmændene har som følge heraf typisk hovederhverv andetsteds, og opholder sig primært i kredsretten i forbindelse med de berammede retsmøder. Der stilles ikke krav om særlige uddannelsesmæssige kvalifikationer, men alene krav om, at de skal være uerygtede og opfylde betingelserne for valgret til kommunalbestyrelsen, ligesom de normalt bør udpeges blandt befolkningen på det sted, hvor retten har sit sæde.

Ved hver kredsret er der ansat en eller flere kontoruddannede *retssekretærer*, hvis faste tilstedeværelse er forudsætningen for, at ordningen med kredsdommerhvervet som borgerligt ombud kan fungere. Kredsretssekretærene har i praksis et meget stort ansvarsområde og varetager en lang række selvstændige opgaver.

Ved kredsretsordningens begyndelse var antallet af sager ganske beskedent. Man forventede derfor, at arbejdet som kredsdommer uden problemer kunne udføres som et borgerligt ombud ved siden af et andet job og til dels i fritiden. Arbejdsbyrden og kravene til kredsretterne har imidlertid ændret sig meget gennem årene, hvilket bl.a. har medført et stadig større behov for sekretærbistand samt et behov for at overveje, om jobbet som kredsdommer fortsat kan udføres som et borgerligt ombud ved siden af et andet job og til dels i fritiden.

Sagsmængden ved de grønlandske kredsretter varierer betydeligt, men er i alle tilfælde væsentligt lavere, end man kender det i Danmark. Dette er en naturlig følge af det lave befolkningstal i Grønland, hvortil kommer inddelingen af landet i 18 retskredse.

Afgørende for arbejdsomængden ved de enkelte kredsretter er ikke kun antallet og typen af sager. Af stor betydning er også antallet af bygder, som retskredsen omfatter, herunder disse bygders beliggenhed og de trafikale forhold, som gør sig gældende for tjenesterejser til stedet. Disse og andre særlige forhold medfører, at der ikke på baggrund af sagsstatistikkerne alene kan foretages en vurdering af personalebehovet mv. ved de grønlandske domstole, ligesom det heller ikke er muligt at foretage en direkte sammenligning